

ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINIE KOŃSKOWOLA ZA 2015 ROK

1. Położenie¹

Gmina Końskowola znajduje się w środkowo – zachodniej części Powiatu puławskiego. Powiat puławski leży w środkowo – zachodniej części województwa lubelskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 89,6 km² (8 960 ha), zamieszkuje ją 9 184 mieszkańców² (z tendencją spadkową).

W skład gminy wchodzi 16 sołectw: Chrzążów, Chrzążówek, Końskowola, Las Stocki, Młynki, Opoka, Pulki, Rudy, Sielce, Skowieszyn, Stara Wieś, Stary Pożóg, Nowy Pożóg, Stok, Witowice, Wronów.

Na obszarze gminy stykają się dwa subregiony: Płaskowyż Nałęczowski i Małe Mazowsze. Ma to decydujące znaczenie dla stosunków przyrodniczych. Południowa część leży w obrębie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego i jego strefy ochronnej. Teren gminy rozciąga się w dorzeczu rzeki Kurówki.

Przez teren Gminy Końskowola przebiegają dwie drogi krajowe: nr 12 i nr 17, oraz jedna droga wojewódzka nr 823 Puławy – Żyrzyn. Całość infrastruktury komunikacyjnej uzupełnia linia kolejowa relacji Lublin – Warszawa.

2. System gospodarowania odpadami komunalnymi

Od 1 lipca 2013 roku w Gminie Końskowola obowiązuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi oparty o znowelizowaną ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W 2014 i 2015 roku wszystkie odpady komunalne odbierane były przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Puławach, 24-100 Puławy, ul. Dęblińska 2 i przez ten zakład zostały zagospodarowane.

Gmina w październiku 2015 roku ogłosiła przetarg na świadczenie usługi odbioru i transportu odpadów, oraz na zagospodarowanie odpadów komunalnych na rok 2016. Przyjęto formę rozłączną przetargu – przetarg na usługi odbioru i transportu odpadów, oraz druga umowa na zagospodarowanie odpadów komunalnych. Wynagrodzenie za odbiór ustalono w formie ryczałtu, a za zagospodarowanie od tony odpadu.

Systemem Gmina nadal obejmuje wszystkie nieruchomości – zarówno zamieszkałe jak i niezamieszkałe na których powstają odpady komunalne. Łącznie jest to ok. 2443³ nieruchomości obsługiwanych w skali Gminy.

Gmina ma zorganizowany jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Końskowoli, z którego skorzystano w 2015 roku łącznie ok. 1955 razy i zdeponowano w nim

¹ *Strategia Rozwoju Gminy Końskowola na lata 2009-2020*, Uchwała nr XXXVI/170/09 Rady Gminy Końskowola z dnia 29 kwietnia 2009 r., s. 7-8.

² Dane na dzień 31 grudnia 2015 r. – źródło: dane wewnętrzne Urzędu Gminy Końskowola.

³ Wartość może się wahać z uwagi na ciągłe zmiany w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

blisko 473,62 Mg odpadów. Udział odpadów z grupy 17 (odpady pochodzące z rozbiórek i remontów) w całym strumieniu odpadów przyjmowanych w Punkcie wyniósł w 2015 roku 62,8%.

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Gminy Końskowola zorganizowana i nadzorowana jest przez dwa referaty Urzędu Gminy: Gospodarki Komunalnej oraz Budżetu i Finansów. Do zbiórki odpadów z gospodarstw domowych oraz z obiektów użyteczności publicznej, obiektów handlowych i usługowych stosowane są:

- pojemniki MGB 120,
- pojemniki MGB 240,
- pojemniki MGB 1100 FL,
- worki polietylenowe w kolorach żółtym oraz zielonym 120 l,
- worki własne w innych kolorach niż powyższe o pojemności do 60 l (na popiół).

PSZOK w Końskowoli wyposażony jest w :

- kontener KP – 10 otwarty,
- kontener KP – 7 otwarty,
- kontener KP – 7 zamknięty,
- garaże zamykane o wymiarach 4x5 m – 3 szt.,
- pojemniki MGB 1100 FL – 7 szt.,
- pojemniki MGB 240 l – w miarę potrzeb minimum 3,
- pojemnik na odpady niebezpieczne – przeterminowane leki – 120 l,
- pojemnik na odpady niebezpieczne – zużyte baterie – 15 l,
- komplet tzw. „dzwonów” – 3 szt. na poszczególne frakcje.

Ponadto rozstawiono w trzech miejscach na terenie gminy komplety „dzwonów” do selektywnej zbiórki odpadów.

Zbiórka odpadów pochodzących z cementarza odbywa się z silosów wybetonowanych, bezpośrednio z gruntu.

Na bieżąco dokonywana jest kontrola nieruchomości pod kątem posiadania pojemnika na zmieszane odpady komunalne oraz innych wymagań wynikających z regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Końskowola, a od grudnia 2014 roku także pod kątem selektywnego gromadzenia popiołu.

3. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy

W okresie od stycznia do grudnia 2015 roku z terenu Gminy Końskowola odebrano następujące frakcje odpadów komunalnych z poszczególnych grup:

Tabela 1. Ilość odebranych z terenu Gminy Końskowola odpadów komunalnych w 2015 roku – grupa 20.

kod odpadu	2015 rok
20 01 02	133,7 Mg
20 01 27*	4,7 Mg
20 01 23*	3,9 Mg
20 01 28	2,0 Mg
20 01 32	0,02 Mg
20 01 35*	7,0 Mg
20 01 36	4,1 Mg
20 01 99	170,5 Mg
20 02 01	51,8 Mg
20 02 03	53,1 Mg
20 03 03	3,2 Mg
20 03 01	927,6 Mg
20 03 07	46,4 Mg
20 03 99	130,7 Mg

* Opracowanie własne na podstawie sprawozdań

Ilość odbieranych odpadów komunalnych w stosunku do roku 2014 wzrosła o ok. 9,28%.

Wahania dotyczące liczby obsługiwanych nieruchomości były następujące:

- w 2014 roku obsługiwano 2414 nieruchomości
- w 2015 roku obsługiwano 2443 nieruchomości, różnice wynikają z wahań ilości podmiotów gospodarczych obsługiwanych, oraz zmian w ilości nieruchomości niezamieszkałych.

W grupie 20 01 99 znajdują się odpady gromadzone selektywnie, głównie opakowania typu PET, opakowania z papieru i tektury, opakowania wielomateriałowe, puszki metalowe, papier i tektura, plastik, tworzywa sztuczne. Szacunkową ilość wysortowanych z tego strumienia poszczególnych frakcji przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Szacunkowa ilość wysortowanych odpadów opakowaniowych z odpadów o kodzie 20 01 99 (170,5 Mg).

15 01 01	opakowania z papieru i tektury	50,2 Mg
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych	55,4 Mg
15 01 07	opakowania ze szkła	12,6 Mg
15 01 04	opakowania z metali	26,2 Mg

* Na podstawie danych przekazanych przez ZUK w Puławach

Ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01), po procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania, do unieszkodliwienia poprzez składowanie (D5) w 2015 roku przekazano **326,09 Mg** (kod 19 12 12).

Odpady z pozostałych grup poddano procesom odzysku: R 12 - wymiana odpadów w celu poddania któremukolwiek z działań wymienionych w punktach od R1 do R11, oraz R5 - recykling lub regeneracja innych materiałów nieorganicznych.

Tabela 3. Ilość odebranych z terenu Gminy Końskowola odpadów w 2015 roku – grupa 16 i 17.

kod odpadu	2015 rok
16 01 03	22,7 Mg
17 01 07	172,2 Mg
17 09 04	72,8 Mg

* Opracowanie własne na podstawie sprawozdań

Specyfiką tych odpadów jest czasowa zmienność powstawania oraz znaczne ilości zarówno masowe jak i objętościowe. Składowaniu poddawana jest w całości grupa odpadów 17 09 04 ze względów technologicznych – brak jest linii do przetwarzania tych odpadów w RIPOK⁴.

Działania podjęte w 2015 roku pozwoliły zmniejszyć masę odpadów o kodzie 17 09 04 przyjmowanych w PSZOK w stosunku do 2014 roku, co pozwoliło osiągnąć poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Tabela 4. Ilość selektywnie zebranych odpadów opakowaniowych odebranych z terenu Gminy Końskowola odpadów w 2015 roku – grupa 15.

kod odpadu	2015 rok
15 01 01	2,0 Mg
15 01 02	48,9 Mg
15 01 04	0,6 Mg
15 01 07	4,5 Mg
15 01 10	0,1 Mg

* Opracowanie własne na podstawie sprawozdań

Selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych na terenie Gminy Końskowola jest prowadzona w małym zakresie. Gmina nie posiada także specjalistycznych pojemników do przeprowadzania takiej zbiórki. Podejmowane próby rozstawiania „dzwonek” w poszczególnych wsiach nie przynosiły w latach poprzednich oczekiwanych efektów.

⁴ Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Puławach

W dzwonach pozostawiano głównie odpady zmieszane. Akcji zaniechano. Obecna segregacja u źródła prowadzi do zbierania zmieszanych odpadów opakowaniowych, a w skali całej gminy prowadzi do powstania dużej ilości odpadów z grupy 20 01 99 (inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny). Wśród tychże znajdują się głównie: opakowania PET, opakowania wielomateriałowe, papier i tektura, woreczki foliowe, opakowania po nabiale, opakowania po sokach, opakowania po mleku, opakowania po środkach czystości i kosmetykach.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość odpadów opakowaniowych zebranych oraz przekazanych do odzysku i recyklingu w 2015 roku z terenu Gminy Końskowola w ujęciu globalnym, czyli również pochodzących ze strumienia wszystkich odpadów komunalnych zebranych w gminie:

Tabela 5. Ilość odpadów opakowaniowych w ujęciu globalnym – grupa 15

Kod odpadu	Gmina Końskowola	Gmina Końskowola (firmy)	Gmina Końskowola (Pszok)
15 01 01 - Opakowania z papieru i tektury	50,25 Mg	0 Mg	2,02 Mg
15 01 02 - Opakowania z tworzyw sztucznych	55,39 Mg	2,78 Mg	46,10 Mg
15 01 04 - Opakowania z metali (żelaznych)	23,67 Mg	0 Mg	0,54 Mg
15 01 04 - Opakowania z metali (nieżelaznych)	2,56 Mg	0 Mg	0 Mg
15 01 07 - Opakowania ze szkła	146,17 Mg	0 Mg	4,54 Mg
RAZEM:	278,04 Mg	2,78 Mg	53,20 Mg

* Na podstawie danych przekazanych przez ZUK w Puławach

Odpady z sektora handlowego i usługowego oraz z instytucji publicznych podobne są do odpadów komunalnych w zabudowie mieszkaniowej, jednakże charakteryzują się innym składem morfologicznym (więcej odpadów opakowaniowych – papieru, tektury, tworzyw sztucznych). Ilości odpadów mogą się także różnić w zależności od rodzaju prowadzonej działalności przez dany podmiot.

Na terenie gminy działa 360 podmiotów gospodarczych o charakterze handlowym, usługowym i produkcyjnym posiadających główne miejsce wykonywania działalności na terenie Gminy Końskowola⁵. Ponadto istnieje 20 instytucji o różnym profilu działania, m.in. urzędy, szkoły, OSP.

Spośród tych podmiotów ok. 82 zgłosiło potrzebę odbioru odpadów komunalnych powstających w związku z prowadzoną działalnością. Pozostałe to działalności gospodarcze,

⁵ Dane pozyskane z urzędu. Raport gminny z CEiDG, stan na dzień 14 marca 2016 roku.

które nie zajmują powierzchni pod prowadzoną działalność lub podmioty, które gospodarują odpadami w ramach gospodarstwa domowego.

Zużyte i przeterminowane leki przyjmowane są w PSZOK oraz w aptekach zlokalizowanych na terenie Końskowoli. Zużyte baterie podobnie. Ilości zebrane w PSZOK w skali roku nie są duże i nie przekraczają 0,02 Mg.

4. Postępowanie z odpadami komunalnymi z terenu Gminy Końskowola

W 2015 roku wszystkie odpady komunalne z terenu Gminy Końskowola odbierane były przez ZUK w Puławach i przekazywane do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych (ZUOK) w Puławach.

Niewielkie ilości odpadów opakowaniowych odbierane są przez innych przedsiębiorców posiadających wpis do RDR w tym zakresie prowadzonego przez Wójta Gminy Końskowola.

Wszystkie odpady komunalne przekazywane są do ZUOK w Puławach i tam poddawane procesom sortowania, odzysku i unieszkodliwiania. Po zakończeniu niezbędnych inwestycji, ZUOK w Puławach stał się Regionalną Instalacją do Przetwarzania Odpadów Komunalnych dla Regionu Puławy. Zwiększono dzięki temu możliwości przetwarzania powstałych na terenie Gminy Końskowola zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania. Gmina Końskowola zainteresowana jest rozwojem tej instalacji, gdyż sama nie planuje inwestycji w zakresie przetwarzania odpadów komunalnych. Rozdzielenie przetargów i skierowanie strumienia wszystkich odpadów do RIPOK jest dowodem na to, że Gmina traktuje rozwój instalacji regionalnej poważnie i chce z nią współpracować długofalowo.

5. Osiągnięte poziomy wynikające z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

1. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania : **wskaźnik osiągnięty- 38,22%**.

Dopuszczalny w ustawie poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. za 2015 r. wynosi nie więcej niż 50 %.

2. Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami:

-papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła: **wskaźnik osiągnięty- 73,36%**

Dopuszczalny w ustawie poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła za 2015 r. wynosi co najmniej 16 %.

-innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych: **wskaźnik osiągnięty- 70,38%**

Dopuszczalny w ustawie poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe za 2015 r. wynosi co najmniej 40 %.

Zanotowano poprawę i osiągnięcie wskaźnika odzysku odpadów budowlanych, który w roku 2013 nie został osiągnięty.

Biorąc powyższe pod uwagę wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż składowanie oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania zostały osiągnięte. Gmina Końskowola uniknie w ten sposób kar finansowych nakładanych za nieosiągnięcie poziomów określonych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

6. Koszty poniesione w związku z gospodarką odpadami w 2015 r. oraz potrzeby inwestycyjne

Z punktu widzenia planowania i prognozowania należy uwzględnić koszty globalne związane z uruchomieniem całego systemu, czyli nie tylko koszty wynikające z umowy z wykonawcą ale i koszty administracyjne, koszty korespondencji, etaty pracownicze, koszty inwestycyjne związane z wyposażeniem PSZOK i inne.

W 2015 roku Gmina Końskowola poniosła następujące koszty związane z funkcjonowaniem systemu:

- wynagrodzenie umowne za realizację usługi odbioru, transportu oraz zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu Gminy Końskowola dla ZUK w Puławach Sp. z o.o. za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku – **900 241,91 zł**,
- zakup wyposażenia do PSZOK w Końskowoli – **4218,90 zł (m.in. zakup monitoringu za kwotę 3944,61 zł)**,
- koszty wysyłek pocztowych (wezwania, upomnienia, decyzje) – ok. **4 392,00 zł**,
- koszt etatów pracowniczych – $1\frac{1}{2}$ etatu – **52 185,00 zł**,
- zakup usługi wydruku deklaracji za gospodarowanie odpadami komunalnymi - **615,00 zł**.

Łącznie 905 075,81 zł

Suma zaksięgowanych opłat na dzień 31.XII.2015 r. wyniosła **850 950,88 zł**. Różnica pomiędzy wpływami a wydatkami pokrywana jest ze środków własnych budżetu gminy. Wpływy nie pokryły wydatków o kwotę 54 124,93 zł.

Na rok 2015 nie rezerwowano środków na wydatki inwestycyjne związane z gospodarką odpadami komunalnymi w Gminie Końskowola, ale rok budżetowy już w marcu przyniósł konieczność zmiany planu finansowego. Za kwotę blisko 4 000,00 zł zakupiono system telewizji dozorowej wysokiej rozdzielczości na wyposażenie PSZOK, aby skutecznie eliminować problem podrzucania odpadów. Zakres usługi świadczonej w ramach umowy z wykonawcą odpowiada potrzebom lokalnym. W roku poprzednim wprowadzono, jako stały element przetargu, odbiór popiołu gromadzonego selektywnie bezpośrednio z gospodarstw domowych w miesiącach od listopada do kwietnia.

Zgodnie z umową na zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy Końskowola za dostarczone i przyjęte do zagospodarowania w ZUOK odpady zbierane selektywnie Gminie przysługuje bonifikata w procentowej wysokości do każdej tony przekazanych odpadów o kodzie 20 03 01 – niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne. Dzięki tej bonifikacie w 2015 r. udało się zaoszczędzić 21 290,67 zł.

7. Analiza finansowa 2015 roku pod kątem składanych deklaracji, decyzji o umorzeniu zaległości

W roku 2015 przyjęto łącznie 1391 deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, łącznie ze zmianami i korektami. W przypadku nowo pojawiających się nieruchomości na bieżąco te kwestie są rozpatrywane i uzupełniane.

Wystawiono 15 decyzji w sprawie umorzenia zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Umorzono zaległości na kwotę **12 047,80 zł.**

Wystawiono 596 szt. upomnień za rok 2015 na kwotę **73 711,90 zł.**

Wysokość zaległości z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na dzień 31.12.2015 r. rok wyniosła **66 086,57 zł**, z czego 45 916,80 zł dotyczy 2015 r. a 20 169,77 zł dotyczy lat ubiegłych. Zaległości stwierdzono u 420 właścicieli, którzy złożyli deklarację.

Suma dopłat na dzień 31.12.2014 r. wyniosła **17 388,00 zł.** Dopłaty realizowane były w okresie od stycznia do kwietnia 2015 r. W późniejszym okresie dopłaty te zlikwidowano w związku z wymogiem, jaki stawiała na nas zmiana ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W roku 2015 wpłaty nie pokryły wydatków o kwotę 54 124,93 zł (co stanowiło 4,43 % ogółu poniesionych wydatków). Wskaźnik nieściągalności na koniec 2015 roku wyniósł 7,77% (uzyskanych dochodów).

Wnioski:

System odbioru odpadów komunalnych w Gminie Końskowola funkcjonuje prawidłowo. Przyjęte założenia systemowe odpowiadają potrzebom lokalnej społeczności, która w krótkim czasie przywykła do zmian, które na terenie gminy nie były w efekcie zbyt uciążliwe. Gmina podejmuje działania w kierunku pogłębiania procesu selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych, co zapoczątkowano poprzez obowiązek selektywnego gromadzenia odpadów popiołu w workach i ich bezpośredniego odbierania z nieruchomości.

W analizowanym okresie funkcjonowania systemu ujawniono także wiele problemów, m.in. :

1) Brak stabilności prawnej. Samorząd planuje wydatki na gospodarkę odpadami komunalnymi w cyklach rocznych i tak samo przygotowuje się do przetargów. Ciągłe nowelizowanie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zaburza proces planowania i przewidywania, zwłaszcza że ustawa powiązana jest z innymi ważnymi aktami prawnymi i wpływa na nie (Pzp, Ustawa o odpadach).

2) Coroczny wzrost opłat środowiskowych wpływa negatywnie na sytuację ekonomiczną w gminach, bowiem wykonawcy zakładają zbyt daleko idące ryzyko (wzrost

opłat środowiskowych) co przekłada się na cenę usług. Podpisywanie umów na dłużej niż 1 rok nie kalkuluje się, bo znacząco (!) podwyższa cenę (ryzyko unieważnienia przetargów).

3) Zwrot kosztownych inwestycji w RIPOK przekłada się na ceny usług zagospodarowania. Gmina płaci więcej.

4) Jedyne RIPOK istniejące w Regionie Puławy powoduje całkowity brak konkurencyjności, co znajduje odzwierciedlenie w cenach za usługi. Problem niestety dopiero teraz został zauważony przez Ministerstwo Środowiska, które w bliżej nieokreślonej perspektywie planuje podjąć w tej sprawie współpracę z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKIK), a także wprowadzić na rynek odpadów regulator na wzór Urzędu Regulacji Energetyki. Na chwilę obecną gmina nie ma możliwości wpływu na windowanie cen przez RIPOK.

5) Dochody roku 2015 nie pokryły poniesionych wydatków o kwotę 54 124,93 zł. Głównym powodem był brak wpłat mieszkańców za odbiór odpadów w kwocie 45 916,80 zł. Podjęto czynności egzekucyjne i wystawiono 54 tytuły wykonawcze na łączną kwotę 21 810,80 zł.

W 2016 roku największą niewiadomą okaże się dalsza ewolucja ustawy i wydawanych do niej rozporządzeń. W świetle planowanych zmian wysoce prawdopodobne jest kolejne zwiększenie kosztów funkcjonowania systemu. Projektowane rozporządzenie ws. ujednoczenia zasad segregacji odpadów na terenie kraju budzi wiele kontrowersji, jak np. zunifikowanie kolorów worków i pojemników, czy narzucenie modelu segregacji u źródła.

Na początku 2015 r. stawki zostały skorygowane, zmianie uległa stawka wyższa – za odpady zbierane i odbierane w sposób nieselektywny. Spowodowało to zwiększenie strumienia odpadów surowcowych dotychczas trafiających do zmieszanych odpadów komunalnych. W konsekwencji zmniejszyła się ilość odpadów o kodzie 20 03 01, zwiększyła ilość odpadów o kodzie 20 01 99 oraz surowców z poszczególnych grup, co przyniosło pozytywny skutek polegający na osiągnięciu przez gminę określonych poziomów odzysku i recyklingu.

Uchwalone w gminie stawki będą na bieżąco monitorowane pod kątem ich wystarczalności dla pokrycia kosztów funkcjonowania systemu.

Sporządził:
Magdalena Próchniak

Zatwierdził:

Końskowola, dn. 29.03.2016 r.